

Sosialismin merkitys

NYKYAJAN MAHTAVIN VOIMA

“Että Internationalen perustama kaikkien maitten köyhälistön ikuinen liitto vielä elää ja elää voimakkaammin kuin milloinkaan ennen, siitä ei ole parempaa todistusta kuin tämä päivä... Ja tämän päivän tarjooma näkö tulee aukasemaan kaikkien kapitalistien ja maanomistusherrojen silmät sille tosiasialle, että tänään kaikkien maitten proletaarit todellisuudessa ovat yhtyneet.” Näin lausui 1 p. toukok., vapunpäivänä, v. 1890 Friedrich Engels Kommunistisen Manifestin esipuheen lopussa, samana päivänä, joka edellisenä vuotena Pariisin kokouksessa määrättiin maailman köyhälistön lepopäiväksi etenkin 8-tuntisen työpäivän saavuttamiseksi.

Ja kuitenkin ei silloin vielä, 21 vuotta sitte, ollut mitään kansainvälistä työväenliikettä Argentiinassa, Bulgariassa, Australiassa, Etelä-Afrikassa, Japanissa, Kiinassa y. m., kuten meidän aikoinamme. Vandervelde ilmoitti viime Köpenhaminan kongressissa, että vakinaisesti kuuluu Internationaleen järjestyneitä 8 miljoonaa, joka tekee itsestään noin 40 milj. perheenjäsentä, mutta todellisuudessa on kansainvälisen työväenliikkeen kannattajia koko maailmassa monta kertaa suurempi luku. Sen näkee jo siitä, että esim. Saksassa v. 1909 siihen

kuului 633,309 varsinaista jäsentä, mutta viime valtiopäivävaaleissa oli 3¼ milj. äänestäjää, siis melkein 5 kertaa enemmän, ja kuitenkin ei Saksassa ole naisilla valtiollista äänioikeutta.*)

Kansainvälinen työväenliike kulkee siis huimaavaa vauhtia eteenpäin. Tosin on tämä huimaava vauhti johtajillekin lumonnut esille ihania kangastuksia, jotka eivät sitte olekaan toteutuneet. Saksan suurin elävä sosialisti, August Bebel, ennusti jo vuonna 1891 Erfurtin puoluepäivillä, että melkein kaikki silloin kokoussalissa läsnäolevat saisivat nähdä kansainvälisen työväenliikkeen viimeisten tarkoitusperien toteutuvan. Ja Ranskan sosialismin älykäs johtaja Jean Jaurès väitti v. 1897 niin ikään, että ainakin Ranskassa vuosikymmenen kuluessa sosialistinen puolue pääsisi määräävään valtaan. Itse Marx joutui tämmöisen likinäköisyyden valtaan ja hän tunnusti sen itse avoimesti. Se johtuu kokonaan tavattoman innostuksen eloisasti pulppuavasta lähteestä. Itse asiaan tämä erehdys ei vaikuta — ellei, ainakin ensi aikoina, jossain määrin elähyttävästi. Kansainvälinen työväenliike kasvaa vain kasvamistaan. *20 vuosisata on selvästi työväen aikakausi.*

Mistä tämä alituinen kasvaminen?

Katsokaamme!

Kurjassa proletarikodissa syntyy pieni lapsi. Rakkaus, joka yhdistää köyhätkin, on sen maailmaan tuonut. Sen pitäisi tuottaa iloa vanhemmillensa. Kuulkaamme mitä eräs proletariari itse tästä sanoo: Kun käänsin katseeni nuoren vaimoni kasvoilta, kohtasi se toisella vuoteella levitetyn valkoisen liinan. Sen alla makasi toivomme, kaipuamme... Kaipuamme? Ei, sieluni ei voinut sinä hetkenä pettää itseänsä. Mikä odottaakaan proletariarin lapsipolosta, hänen, joka tuskin voi toimittaa vaimollensa välttämättömintä ravintoa seuraavaksi päiväksi. Mitä hyödyttää kaikki työ, joka kuluttaa lihaksemme, hävittää hermostomme, ja pimittää sielumme jokapäiväisen orjuuden ikeessä, kun emme voi hankkia

*) Nämä luvut ovat yhä vain kasvamaassa.

lapsillemme ihmismäistä elämää..... Polttavasti kavautui se ajatus aivoihin, että meidän täytyy tallata jalokojemme alle ihmisarvomme, pyhimmät ja ylevimmät tunteemme, että meidän on turhaan eläminen, kulkeminen tie hämärästä pimeyteen voimatta iloita lapsenrakkauden päivänpaisteisesta loistosta”...

Ja kun tuo nuori vesa kasvaa, saa hän ensimmäisen kasvatuksensa kadulla tai missä tahansa, sillä äidin täytyy myös tehdä työtä tehtaassa: kapitalismi ottaa hänet mielellään halvemmasta työpalkasta palvelukseensa ja hän menee — “mielellänsä” muka — sillä perheen elättäjän palkka ei riitä. Lapsi kasvaa näin suuremmaksi ja hän saa niin pian kuin suinkin jättää ilot ja leikit ja mennä hänkin “grottemyllyyn”, hänen lapsuutensa ja nuoruutensa jauhetaan siinä piloille tahi hänen ilonsa on katupoikana tai katutyttönä juoksenella ulkona kaupittelemassa jotain. Aamulla varhain menevät isä ja äiti työhön, väsyneenä tulevat he kotiin ainoaan huoneeseensa, johon, varsinkin yöksi, vielä lisäksi täytyy ottaa muitakin asukkaita. Ja jos isällä tai äidillä vielä sattuu olemaan yötyötä tahi jos isä kodin ilottomuuden takia rupeaa juomaan tahi jos hän joutuu työttömäksi — Englannin paraimmista (!) työntekijöistä on aina noin 7% työttömiä —, niin silloin..... Nykyinen kapitalismi hävittää tällä tavoin perheen siiveellisyyden, kasvatuksen, siitä ollaan jo ymmärtäväisten ihmisten kesken melkein yksimielisiä.

Onko silloin kumma, että tyytymättömyys köyhälistön keskuudessa yhä vain kasvaa samalla kuin sen lukumäärä kasvamistaan kasvaa. Prof. Sombart, joka ei ole sosialisti, on täysin tieteellisellä pohjalla laskenut — käyttäen sekä 1895 ammatillista väenlaskua että tulotilastoa, että Saksan väestöstä 67—69 % voi laskea köyhälistön luokkaan kuuluviksi (joilla on vähemmän kuin 1,100 Smk. vuositulo). Ja hän lisää: “Tämä Saksasta saatu lukujen suhde on melkein kaikissa maissa, missä kapitalistinen järjestelmä vallitsee, sama. *Eittämätön on se tosiasia, että aitoproletaaristen olentojen luku yhä kasvaa, mikäli kapitalistinen talousjärjestelmä leviää.*”

Emmekö hyvin käsitä erään proletaari syvää huokausta: "Jalo rakkaus on sydämmissämme, me tahtoisimme pyyhkiä pois surut ja huolet rakkaimpaimme syväurteisilta otsilta. Ja meidän täytyy mykällä, hurjalla tuskalla vain nähdä, mitenkä he menevät perikatoa kohti, voimatta heitä auttaa."

Tuo "hurja tuska" osottautui ensi aikoina, kun proletariaatin itsetietoisuus ilmeni, valitettavasti hurjissa teoissakin. Lyonin silkinkutojat nousivat v. 1832 ilmi-kapinaan kantaen lippua: "Elää työskennellen tai kuolla taistellen"; v. 1840 Silesian nälkään nääntyvät kutojat ryöstivät työnantajien asunnot ja Webb'in teokset kertovat meille miten Englannin työntekijät ensin raivossaan työttömyydestään hävittivät koneita ja tehtaita. Mutta työväestö viisastui vähitellen. Työläiset oivalsivat kohta järjestyksen ja solidaarisuuden suuren hyödyn ja he oppivat tuntemaan työlakon tehokkuutta, vieläpä laillisuuttakin, kun — käännettäköön lakia miten tahansa — ei ketään voida pakottaa työhön, tehdä *lain pohjalla* ilmeisesti hänestä orjaa.

Eräs tutkija sanoo sattuvasti: "Sen tietoisuuden kanssa, että köyhälistö on yhteiskunnan perustus, että se todellisuudessa edustaa kaiken voiman ja tulevaisuuden, ei sovi yhteen persoonallisen olemisen epävakaisuus, puute ja kurjuus, iva ja ylenkatse, jotka tahtovat painaa työmiehen maahan." Köyhälistön itsetietoisuus oli kasvamassa. "Pahin kirous on se," sanoo eräs proletaari itse, "että köyhät ja kurjat eivät tahdo tunnustaa onnetonta tilaansa."

"Mutta," huudahtaa eräässä kirjoituksessa kolmas proletaari, "kansan suuri enemmistö ei tule sietämään enää tätä painoa, työmiehet katkovat ketjunsä, heittävät pois kahleensa tullaksensa taas ihmisiksi" — — — "Tästä kurjuudesta syntyy uuden elämän puhtaus, uusi tulevaisuuden aikakausi, jolloin mekin istumme luonnon pöydän ääreen emmekä enää tarvitse tyytyä kopeuden suomiin muruihin." Ja sinä yönä, jolloin tuo nuori mies istui äsken syntyneen lapsensa vuoteen vieressä, muuttui hän — sosialistiksi.

Olen lyhyesti osoittanut, mitenkä luonnottomat ta-
loudelliset ja yhteiskunnalliset olot aivan luonnollisesti
vievät työkansan sosialismin helmaan, joka *todellisesti
ja johdonmukaisesti* pyrkii poistamaan kaiken riiston
ja sorron. Ja nyt tulevat vanhoilliset sosiaalipolitiikot
ja ymmärtämättömät valtaherrat ja julistavat, että tuo
liike on väkivallalla tukahutettava. Oi noita surkutel-
tavia houkkioita! Jo Engels huomautti, että kaikki
maailman kuularuiskut eivät voi ampuu maailmasta sitä,
mikä on syöpynt kansan enemmistön mieleen ja että
kristinuskokin, joka oikeastaan oli orjuutettujen ja sor-
rettujen usko, kaikesta vainosta huolimatta muuttui mel-
kein maailmanuskoksi. Ja Vandervelde muistuttaa Tal-
leyrand'iin nojautuen, ettei "väkivalta voi ajan pitkään
auttaa, sillä painettien päälle ei voi istua, varsinkaan ei
silloin kun nämä painetit käyvät älykkäiksi." Väkivalta
vain synnyttää väkivaltaa, kun olot muuttuvat, ja vä-
kivaltaisia mullistuksia tahtovat sekä vanhoilliset että
socialistit kaikin tavoin karttaa, jos ne vaan suinkin
ovat karttavissa. Ja näitä kartetaan ainoastaan siten,
että ajan henkeä ymmärretään, että tehdään todellisia
eikä vain näennäisiä parannuksia alempien kansanker-
rosten kurjaan, viheliäiseen ja toivottomaan tilaan. *Mi-
kään muu ei auta, kaikkein vähimmän väkivalta, joka
vain on todistus vallanpitäjien heikkoudesta, vaikka sen
pitäisi osoittaa voimaa ja pontevuutta.* —

Ja kansainvälinen työväenliike kulkee, kuten sa-
nottu, vain yhä riemukulussa eteenpäin. Sen mahtavaa
vaikutusta voi huomata kaikkialla. Tästä voisi tuoda
esille melkein lukemattomia todistuksia — kansan enem-
mistön yhä kasvavasta vastenmielisyydestä sotia koh-
taan, kunnallisolojen uudistuksesta, sivistymishalun ko-
hoamisesta y. m. m. Merkkillisin ehkä kaikista on sen
vaikutus tieteisiin ja sen kautta valistuneitten yleiskä-
sitykseen. Ainoastaan muutamia huomautuksia.

Ensin teologia, oppi jumalasta. Suuri sosiaalinen
liike on tehnyt sen paljoa "maallisemmaksi." Katooli-
nen kirkko esim. Ranskassa on kyllä pitänyt kiinni van-
hoillisista dogmipykälistä ja siten melkein tykkänään

kadottanut lampaansa. Samoin moni muukin uskonto. Protestanttisuus Saksassa on suuressa määrin menetellyt samalla tavalla ja sillä lienee noin 20% enää kirkon tavallisia kannattajia. Toisin anglosaksilaiset maat ja kansat. Niiden uskonnot ovat itseensä sulattaneet paljon sosialisia aineksia, siellä papisto ei paljon saarnaa dogmikristillisyyttä, vaan pääasiallisesti sosiaalista vanhurskautta ja oikeudentuntoa ja semmoiset uskonnot pitävät vielä jäsenensä koossa, kirkot eivät ole tyhjiä. Hollannissa, Sveitsissä, Ruotsissa, ja muutamissa muissa maissa on samanlaisia oireita (Plüger, Söderblom, Kutter, Spak); esim. viimemainittujen teoksista mainittakoon vain "Sie müssen" (ruotsiksikin) ja "Landtarbetsfrågan." Ellei papisto kaikkialla seuraa anglosaksien esimerkkiä, luopuvat yhä suuremmat joukot kaikesta uskosta ja väittävät, että "me jo väärien yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen kautta olemme saaneet selville, ettei mikään järkevä ja kaikkiviisas ylliluonnollinen olento vaikuta häiritsevästi tai edistävästi toimintaamme, vaan kaikki riippuu yksinomaan yksityisten ihmisten mielivallasta, oikeista, vallasta ja vaikutuksesta." Pakko ja väkivalta tuottavat tässäkin väkivaltaisia seurauksia.

Ja sitte juridiikan, oikeustieteen alalla! Juristisocialismi, jonka prof. Menger perusti*), tunkeutuu yhä enemmän esille. Se perustuu enemmän tai vähemmän sosialismin oppeihin ja vaatii, että yhteiskunnalliset olosuhteet ovat pääasiallisesti määrääviä oikeustieteenkin alalla. Lapsenmurhaajaa ei ole tuomittava vanhan tavan mukaan, nuoret rikoksien tekijät toisin kuin vanhat, perintöoikeus on uudistettava sosiaalisten periaatteiden mukaan y. m.

Lääketieteenkin alalla voittaa sosiaalinen käsitys yhä enemmän vanhan vaikutuksen. Vaaditaan, että lääkärin tulee tuntea sosiaaliset olosuhteet voidaksensa menestyksellä hoitaa potilaitaan, ettei hän määrää esim. ruokajärjestystä, johon ei ole varoja, ei vaadi lepoa

*) Katso tuonnempana kirjoitustani Juristisocialismi.

työstä, jota ei voi saada, kun perhe on elätettävä, tahi oikeammin, että hän enemmän kuin tähän asti toimii yhdessä sosiaalisten laitosten kanssa, kun jotain määrää.**)

Taiteen pyhäkössä on suuri muutos jo aikoja sitte valmistumaisillaan. Seuroja on perustettu eri maissa, jotka tarkottavat taiteen saattamista *koko kansan* omaksi, kuten se oli muinoisessa Kreikassa, jotta taide, kauneus loisi häikäisevän kirkkaan valonsa mataliinkin mökkeihin, kirkastuttaen köyhän kansan synkkää yksitoikkoista arkielämää. Ja koko joukko ensi luokan taiteilijoita, kuten Meunier, Millet, Dalou, Crane, Menzel ovat luoneet erinomaisia kuvia työväen elämästä, joissa työn arvoa ja kunniaa ylevällä tavalla kiitetään, eikä työväen varjopuolia ivaten esitetä, kuten esim. Brouweinin ja Brueghel'in tauluissa. Ja elleivät taiteilijat niin suuresti riippuisi aineellisessa suhteessa yläluokan aihevalinnasta, niin taide paljoo nopeammin vielä "menisi elämään," muuttuisi sosiaaliseksi, kuvaisi nykyajan suuria sosiaalisia rientoja s. o. toteuttaisi sen ylevän tarkotuksen, jonka sille Ruskin, Englannin suurin taidefilosofi ja sosiaalireformaattori sille asetti.

Ja "tieteitten tiede," filosofia, sekinkin on ollut sosialismin vaikutuksen alaisena. Silmännähtävästi nykyinen filosofia yhä enemmän vieraantuu metafysiikkasta, ylluonnollisten olojen harkitsemisesta ja rajottuu positivistisiin lopputuloksiin, joiden jaloimpina edustajina olivat A. Comte ja J. Stuart Mill. Pääasia filosofienkin tutkimisessa on sen mukaan ihmisten suhde toisiin ihmisiin: filosofia ja sosiologia ovat melkein yksi ja sama tiede.

Ja tämä käsitys johtaa aivan luonnollisesti siihen aatteeseen, joka yhä enemmän valtaa ajattelevien ja jaloluontoisten ihmisten mielet ja oikeastaan on kaikkien tieteitten ja taiteitten kukka ja korkea veisu — *ihmisyyden ylevään aatteeseen*. Jo Luterus sanoi, että oikeastaan "ei jumalan palvelus ole muuta kuin lähimäisen

***) Katso esim. Cabot, Läkaren och det sociala arbetet sekä Mosse, Krankheit und soziale Lage.

palveleminen.” Humaniteetti, ihmisyyden aate ei olekaan muuta kuin toisten ihmisten palveleminen, se on Comte’n altruismi. Ja altruismi se ei ole muuta kuin sosialismia sen oikeassa, ylevässä merkityksessä. Se on kaikkien niiden, joilla ihmiskasvot on, saattaminen tämän elämän onnen omistajiksi, mikäli se ihmisistä riippuu, se on itsekkäisyyden kuolettaminen koko ihmiskunnan, sen onnellisemman tulevaisuuden hyväksi.

“Ja hän (proletaari) puhui ajasta, jolloin yksityinen vain kokonaisuuden palveluksessa on, jolloin ihmisyyden historia vain on inhimillisyyden historia, jolloin niiden nimet siitä poistetaan, jotka oman etunsa tähden ovat verta virtoina vuodattaneet” — Napoleon esim. hävitti 3 milj. ihmiselämää — “jolloin uusi sukupolvi puhdistaa vankilanovia ja särkee kahleet... kunnes huomenen valo sarastaa.”

Proletaarien innokas runoilija Rudolph Lavant laulaa:

Ei koskaan horju uskon, oi kerran lohduttain
Saa sorretuille oikeus valkorinnoin.
Mun uskon aikaan uuteen kuin kotka vakaa on
Ja uskollinen niinkuin on kyyhky viaton.
— Ja lehdoss’ kuihtuneessa mä kuljen riemuissain.

Työn juhla 1911.

MIKSI OLEN SOSIALISTI?

Ensiksi, koska — huolimatta haudantakaisesta elämästä — toisella ihmisellä ei ole suurempaa oikeutta onneen ja hyvinvointiin tässä maailmassa kuin minkä hänen rehellinen ja uuttera työnsä hänelle tuottaa. Kaikkein vähimmin oikeudenmukaista on, että toinen aivan vähällä työllä, useasti ilmeisellä vääryydellä ja petoksellä, jos kohta lakia suorastaan rikkomatta, hankkii itsellensä tahi nauttii ennen hankittuja rikkauksia, kun taas toiset — kuten virallisesti on eittämättömästi mo-